

SLOVENSKI NAROD

Ima vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznikov. — Inocenti do 30 pošt. a Dm 2., do 100 vrt Dm 250, do 100 do 300 vrt a Dm 3., vsi listi pošt. vsta Dm 4. — Popust po dogovoru. Inocenti danek posebej. — Slovenski Narod vsake mesečno v Jugoslaviji Dm 12., za inozemstvo Dm 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravišstvo

Ljubljana, Kraljeva ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUČNICE:

MAKEDON, Orahovica št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

CELJE, Kocanova ul. 2. — Tel. 190

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

OD MAZZINIJA DO MUSSOLINIJA

Sodba češkoslovaškega senatorja o fašističnem divjanju — Simpatije češkoslovaške in vsega sveta na strani Jugoslavije — Kdo je odgovoren za fašistične zločine?

Brno, 18. septembra. »Narodni Noviny« priobčujoje članek senatorja Viljama Votrube »Od Mazzinija do Mussolinija«, ki se glasi:

Na eni največjih teras na Campo Santo v Genovi so bili položeni v masivno grobnico v marcu leta 1872. zemski ostanki velikega buditelja Italije Josefa Mazzinija. Na kraji večnega počitka v njegovem rojstnem mestu ga je spremljalo 80.000 ljudi — dokaz splošne ljubezni in spoštovanja, ki ga je užival ta veliki sin Italije. Gotovo po pravici...

Kot ustanovitelj Italije se imenujejo navadno Vittorio Emanuele, Cavour, Garibaldi in Mazzini. Toda Mazzini se razlikuje od teh treh, ki so bili veliki in plemeniti osebnosti, ki so dejale v Italiji, ki je prenašala svoje zedinjenje pod vlado Vittoria Emanuele s pomočjo spretnih Cavourjeve diplomacije in junaškega Garibaldivskega meča, teh treh mož del, toda Mazzini je bil oni, ki je družil v svoji veliki in plemeniti osebnosti dejanje z mislijo, ki je prenašala joče in izgnanstvo in ki je živel, da postane prerok in duhovni junak svojega naroda. Niti cilj, za katerim je stremil, niti sredstva, po katerih je segal tako prebrisani diplomat kakor Cavour, niso mogla imponirati čisti Mazzinijevi duši, z nobenim vladarjem iz savojskega doma se ni mogel Mazzini sporazumeti in tudi v Garibaldiju je videl človeka, ki je razočaral republikanski ideal.

Mazzini je bil versko orijentiran republikanec, bil je plemenit mož. Bil je veren, versko je v ljudstvo, v zedinjenje kot nesecenje vere v edinega boga, veroval je v republiko, obhvalano z verskim duhom, svobodo in enakopravnost narodov, brez katere ne more biti nobene pravice, svobode, v narodnosti, ki je vest narodov, ki jim odkazuje njihov delež v skupnosti, njihovo nalogo v človeški družbi ter ustvarjanje njihove poslanstva, to je njihovo individualnost. Hujškal in branil je svoj narod, pri tem je oznanjal svobodo in enakost narodov, ne pa preganjal enega go drugemu, ne njeega iztrebljenja. Po tem se razlikuje Mazzini od Mussolinija.

Benito Mussolini si je pridobil nečisto zasluge s tem, da je odvrnil nevarnost prodirajočega boljševizma. Pridobil si je zasluge ne samo za Italijo samo, temveč tudi za države, kamor bi bil mogel boljševizem prodreti. Italija mu je pa bila najbližji pri srcu. Kot nedvomno velik sloh je spoznal vse napake Italije, odkrle se je socializmu in ustanovil fašizem, s čegar privrženci je zasedel državno upravo. Ta pokret se je širil. Od ustanovitve prve zveze v marcu leta 1919. v Miru. Kjer je bil Mussolini še socialist, se je fašizem tako širil, da je bilo leta 1921. na kongresu v Rimu zastopanih že 2200 zvez, ki so šteje skupaj 320.000 članov, a na kongresu v Rimu leta 1924. je bilo že 20.000 udeležencev.

Mussolini je postal v imenu fašizma pravi diktator in vodja Italije. Fašizem, ki se s svojimi ljudmi zasedel vsa odločilna mesta v javni upravi, se je širil in njegov porast je napravil iz njega nasilnika. Ne več težnja po redu, temveč volja zavladati nad vsem z nasiljem, je bila značilna poteza italijanskega fašizma. Njegov nauk so vtepal Italijanom v glavo, nefašistične liste so opetovano s surovim nasiljem zatirali, fašizmu sovražno prepričanje so preganjanje in neitalijanske narodnosti je zadel ista usoda. Slovenske, hrvaške in nemške šole so zatirali, italijansko so vsiljevali vsem manjšinam, vsi napisi so morali biti v italijanski. Najbolj so preganjali Slovence in Hrvate. Pretveza se je vedno našla, italijanske ječe so se polnile z njimi. Od začetka fašističnega terorja, torej v osmih letih, je šlo skozi italijanske ječe do 20.000 Slovencev in Hrvatov, v tem času so pomorile fašistične tolpe 2172 Slovencev in Hrvatov. To je klic slovenskih emigrantov iz Italije, namenjen vsem kulturnemu svetu. V njem je tudi obtožba, da so fašisti požgali in vplenili 3200 hrvaških in slovenskih šol, čitalnic in društvenih domov, da so uničili 14 slovenskih časopisov in demolirali njihove tiskarne brez povračila škode.

V tem ozračju se je rodil tržaški proces, ki pomeni svetovno sramoto italijanske justice. Pošten češki človek ni imel besed, s katerimi bi karakteriziral surovost v tem procesu in njegovem koncu — usmrtili so štiri mladih slovenskih patrijotov, v pravem justičnem umoru. Naše simpatije so bile in ostanejo na strani usmrtenih in na strani njihove porokovalne Jugoslavije, pa ne samo

naše, temveč tudi simpatije vsega kulturne-nega sveta.

Surovi, nasilni in moreči fašizem je povrhu še zakrknjen in cinčen. Surov izpad italijanskega tiska proti Slovincem posebej in Slovanom vobče, je najboljši dokaz za to. Prostaštvo lista »Popolo d'Italia« me je sram reproducirati.

Prizadevanje fašistov je bilo napraviti iz fašizma svetovni nazor, kakor je liberalizem in demokracija. Bilo je tudi mnogo ljudi, ki so hoteli fašizem aplicirati na druge države. To vprašanje je bilo važno tudi za politične literate. Dr. Mannhardt v Begamu se v svoji obširni knjigi o fašizmu tudi temu vprašanju ni izognil. Toda l. 1924. je prišel do prepričanja, da tako daleč še nismo. In odkrito lahko rečemo: Tako daleč sploh ne pridemo.

Fašisti v Trstu so ustrelili mlade slovenske mučenike v hrbet. Kako pravimo človeku, ki strelja v hrbet?...

Za vse to je odgovoren Mussolini.

Od Mazzinija do Mussolinija: kako velik moralni in idejni padec.

Sporočilo ČJL v Brnu

Zagreb, 18. septembra. Češkoslovaško-jugoslovenska liga v Brnu je poslala za greškim listom naslednji dopis:

Ogorčeni in razburjeni zaradi nečuvnih dogodkov v Trstu vam pošiljamo v prilogi sklep naše organizacije, ki ga lahko smatrate za izraz splošnega mnenja pri nas in vas prosimo, da ga objavite vseh vaši javnosti.

Ta sklep se glasi: Na seji Češkoslovaško-jugoslovenske lige v Brnu, dne 11. t. m. se je razpravljalo o trpljenju jugoslovenskega naroda v Italiji in o ogorčenju, ki ga je izzvala tržaška sodba v srečni bratov Jugoslovenov. Sklenjeno je bilo, da vam sporočimo, da bidejo naša srca skupno z vami v protestu in obsodbi tega zločina in trpljenja, ki mu je izpostavljen nesrečni del vsakega naroda. Naj bo vam v skromno uteho, da stojijo za vami ves civilizirani svet, ki bo znal najti, kakor trdno upamo, sredstva, da bo zmagala pravica nad krivico. Sprejmite naše bratske pozdrave.

Pravica bo zmagala

Praga, 18. septembra. »Narodni Listy« poročajo: Krajevna organizacija češkoslovaške narodne demokracije v Kladnu je sprejela 13. t. m. na seji izvršnega odbora po referatu prof. Srbe naslednjo resolucijo:

Izražamo globoke simpatije podjarmljenim bratom Slovincem v Italiji. Obžalujemo, da italijanska državna moč že več let kruto zatira vsak izraz in znak njihovega narodnega življenja, čeprav jim je obetala svoboden gospodarski in kulturni razvoj, ki je zasedla njihovo zemljo. Kako strašen kontrast je med to obljubo in nečuvnim preganjanjem Slovencev, zlasti pa med obsodbo in usmrtnitvijo štirih mur-

čnikov v Trstu. Tako postopa domovina borcev za svobodo, domovina Garibaldija, Mazzinija in drugih velikih duhov, vodij in umetnikov, katerih dela bodo vedno v radost in ponos kulturnemu človeštvu. Obžalujemo to globoko in želimo italijanskemu narodu, da bi se uprava njegovih zadev vrnila k onim idealom, ki so jo v preteklosti tako visoko dvigali. Svojim jugoslovenskim bratom pa zagotavljamo, da živi globoko v naših srcih geslo, s katerim jim je stopil naproti v zarji naše svetlobe naš vodja dr. K. Kramar: »Zvestoba za zvestobo!« Vaša bolest je naša bolest, Vaše nade so naše nade. Naj vam bo v teh težkih časih v tolažbo naša ljubezen do Vas, katero spremlja izkušnja iz davnih časov naše zgodovine: Pravica zmagaja. Čepav je začasno poteptana.

Zahvala Istranov čehoslovakom

Praga, 18. septembra. »Narodni Listy« poročajo: Uredništvo »Narodnih Listov« je prejelo iz Zagreba naslednjo brzojavko: »Akademska omladina iz Istre pozdravlja z globoko hvaležnostjo bratski češkoslovaški narod in tisk, ki je v najtežjem trenutku naše tragedije, ko je bila slovaška ideja štiri nove mučenike, izpregovoril v našem imenu in doprineel tako dokaz, da je v ideji slovaške vzajemnosti in solidarnosti rešitev vseh slovanskih narodov. — Istrski akademski klub.«

Poziv mednarodne federacije transportnih delavcev

Dunaj, 18. septembra. Mednarodna federacija transportnih delavcev je poslala iz Amsterdama apel na ves evropski proletarijat s pozivom naj podpre italijansko delavstvo v borbi proti fašizmu. Glasilo organizacije »Avanti« naglašja, da bo v Italiji kmalu izbruhnila revolucija, ki bo ostro obračunala z Mussolinijem in s fašizmom.

Fašistično izzivanje na Reki

Zagreb, 18. septembra. »Novosti« poročajo z Reke, da je prispela večeraj iz Zadra na veliki motorni ladji »Cesare Bastisti« skupina 800 fašistično uniformiranih in oboroženih avantgardistov v spremstvu fašističnih oficirjev in novinarjev. Ti fašisti se nahajajo na četrti ekskurziji po Sredozemskem morju, ki jo je organizirala fašistična mladinska organizacija »Basilila«. Ladja se je vsidrala ob pomolu Kristofa Kolumba. Reški fašisti so jim priznali svečan sprejem. Izrečenih je bilo več govorov, ki so izvenili v dolgotrajno vzvikanje »Živela vojna«. Z jugoslovenske strani je opazovala sprejem velika množica, ki pa je kljub očitni provokaciji ostala docela mirna in hladnokrvna. Avantgardiste so nato vodili vzdolž meje in jim razkazovali vojno-strategične postojanke. Ob 10. zvečer so se po pompoznom slovesu odpeljali z Reke proti Trstu.

Cilj nemških narodnih socijalistov

Hitler računa na pomoč Sovjetske Rusije — Otežkočen položaj Briandove mirovne politike

Varšava, 18. septembra. Adolf Hitler je izjavil v razgovoru z berlinskim poročevalcem »Kurjerja«, da se njegova zmagovalna stranka razlikuje od vseh ostalih strank po jasnem programu in jasnih smernicah. Cilj stranke je, da se raztrgajo spone versailleske mirovne pogodbe in Youngovega načrta, da se ukinejo omejitve nemškega oboroževanja in da se zopet ustanovi močna nacionalna vojska. Želimo dalje, je dejal Hitler, nacionalizacijo industrijskih trustov in ukinitve vpliva nemških elementov in plemen na politični položaj Nemčije. V Nemčiji je danes približno 20 milijonov Nemcev, ki nimajo človeku dostojnega življenja. Teh 20 milijonov moramo preskrbeti z eksistenco. Pri dosegu tega cilja računa Hitler na pomoč Sovjetske Rusije.

Berlin, 18. septembra. Komunisti so na svoji snočni konferenci sklenili poslati vladi zahtevo po takojšnjem sklicanju državnega zbora, v katerem hočejo zahtevati, naj vlada takoj odstopi in naj se takoj ukinejo vse zasilne dajatve. V političnih krogih domnevajo, da hočejo komunisti kovati železo, dokler je vroče, in s svojimi izpadi v državnem zboru se stopnjevati politično napetost.

Reki, 18. septembra. Dva mučenika

zaradi nemških volitev se je nekoliko pogledilo in se presoja položaj nekoliko mirneje. Kljub temu je nastala po vsej Franciji velika propaganda nacionalističnih krogov proti mirovni politiki Brianda, ki jo označajo desničarski listi za neumestno. Listi naglašajo, da je nemški nacionalizem takoj dvignil glavo, čim je Francija izpraznila Porenje in s tem dala iz rok dragoceno jamstvo. Nekateri listi zahtevajo, naj Briand odstopi in prepusti vodstvo francoske zunanje politike trdnjskim rokam.

Newyork, 18. septembra. V newyorških gospodarskih krogih se presoja položaj v Nemčiji je bolj optimistično. Prvo razburjenje se je poleglo in nemški papirji, ki so pri prvih vesteh nekoliko padli, so se polnoma opomogli.

Carinska unija Male antante

Praga, 18. septembra. AA. »Češko slovo« priobčuje članek, v katerem pravi, da so vesti o carinski uniji med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo preuranjena. Zaenkrat veljajo med temi državami sedanje trgovinske pogodbe na podlagi največjih ugodnosti.

Splošna stavka v Barceloni

Stavki gradbenega delavstva so se pridružili tudi transportni delavci in vseučiliški dijaki

Barcelona, 18. septembra. Stavka gradbenega delavstva in drugih delavcev je zavzela znaten obseg. Število stavkajočih je 30 tisoč. Sindikat transportnih delavcev je proglasil simpatično stavko. Civilni guverner Katalonije je v zvezi s to stavko izjavil, da cenzura tiska in ustavne določbe, ki veljajo za svobodo zborovanja, ne bodo ukinkjene v Barceloni in v pokrajini. Tej izjavi pa je pristavil, da bo energično preprečil vsak poizkus zlorabljanja te svobode.

Madrid, 18. septembra. Včeraj je bila odpravljena cenzura, ki je trajala v Španiji pet let. V barcelonski pokrajini ostane zaradi stavke še nadalje v veljavi. Po zadnjih

poročilih je zavzela stavka političen značaj, ker so pričeli katalonski avtonomisti močno propagando za avtonomijo Katalonije.

Barcelona, 18. septembra. Položaj v Barceloni se je zaradi ostrih ukrepov vlade še poslabšal. Vsi uredniki in izdajatelji lista »Solidaridad« so bili aretirani. Tudi voditelje stavke so mislili aretirati, toda ti so se skrili in imenovali svoje naslednike. Stavkajočemu delavstvu so se pridružili danes tudi visokošolci, takve da vlada v mestu velika napetost. Guverner je dobil vsa pooblastila za vzdrževanje reda in miru. Vojstvo je v strogi pripravljenosti.

Drzen rop v ameriški banki

Zločinci so pri belem dnevu oropali banko v Nicolnu za 4 milijone dolarjev — Odločni ukrepi proti zločincem v Chicagu

Newyork, 18. septembra. V mestu Nicoln, državi Nebraska, je bil včeraj izvršen roparski napad, ki je celo za ameriške razmere nenavadno predrzen. Pred Narodno banko se je pripeljal šest razbojnikov brez mask, kakršnih se običajno poslužujejo ameriški banditi. Ko so vstopili v bančne prostore, so z revolverji prisilili vse navzoče stranke in uradnike, da so se vlegli na tla. Roparji so nato mirno praznilni blagajne, si prilastili nad milijon gotovine in za tri milijone dolarjev vrednostnih papirjev, nato pa vljudno pozdravili preplašene uradnike ter se z avtomobilom naglo odpeljali. Na avtomobilu so imeli »za vsak slučaj« montirano strojno puško, da bi se lahko ubranili zasledovalcev. Drzni napad je zbudil veliko senzacijo po vsej Ameriki.

Chicago, 18. septembra. Mestni sodnik Levi se je odločil, da za vsako ceno zažre zloglasni čikaški zločinski svet. Včeraj je izdal odlok o aretaciji 26 najbolj znanih banditov, med njimi obeh bratov Calpone. Ta energični nastop Leyla, ki se ni ustrašil anonimnih groženj, je izzval med zločinci pravo paniko. Kakor poročajo listi, so začeli kar po vrsti bežati iz mesta na vse strani. V trgovskem svetu upajo, da se bo odločnemu čuvarju zakonov vendarle posrečilo rešiti Chicago zločinske nadloge, ki je bila v zadnjem času že absolutni gospodar mesta.

Mednarodni kongres kritikov

V petek bo odprt v Pragi kongres glasbenih in gledaliških kritikov, na katerem bo zastopana tudi Jugoslavija

Praga, 18. septembra. Kakor je bilo že javljeno, se bo vršil od 19. do 23. t. m. v Pragi II. kongres mednarodne konfederacije kritikov, ki je bila ustanovljena na lanskem kongresu v Bukarešti na pobudo glasbenega referenta pariškega »Figara« Stanislava Golestana. Glavni namen konfederacije je organizirati mednarodne stike in sodelovanje glasbenih in gledaliških kritikov, ščititi svobodno prepričanje kritikov, naprati podjetju, odnosno gledališču in izdajati mednarodne legitimacije, ki bi omogočale članom konfederacije prost vstop v gledališča vseh držav. Glavni namen prškega kongresa bo ugotoviti konfederacijo in sprejeti definitivna pravila, ker je bilo vloženih več osnutkov, ki se med seboj močno razlikujejo.

Doslej se je prijavilo okrog 80 udeležencev iz raznih evropskih držav. Zastopane bodo organizacije kritikov iz Poljske, Jugoslavije, Rumunije, Nemčije, Italije, Avstrije, Portugalske in Madžarske. Med delegati prispe v Prago več odličnih esejistov, kakor n. pr. Julius Bab, eden največjih predstavnikov sedanje nemške gledališke kritike, dalje Oskar Bie, glasbeni kritik Stanislaw Golestan, eden najodličnejših

filmskih kritikov Frank Warschauer itd. Kongres, ki se bo delil na več sekcij, bo zasedal v prostorih mestne knjižnice, kongresna pisarna bo pa v Umelečki besedi.

Poedini udeleženci kongresa so napovedali več predavanj, deloma idejnih, deloma pa organizatorično praktičnih. S Češke bosta predavala dr. Jan Löwenbach o »Kritiki v pravu in pravica do kritike« ter režiser Narodnega gledališča F. Pujman o »Kritiki potujoče umetnosti«.

Na čast udeležencem kongresa se bo vršilo več slavnostnih predstav, in sicer v Narodnem divadlu »Hamlet« in Jeremiaševa opera »Bratje Karamazovi«, na Vinohradih Dostojevskega »Zločin in kazens«, v nemškem gledališču pa opera »Mahagonie«. Poleg tega se bo vršil v petek zvečer slavnosten koncert češke Filharmonije. V petek priredi klub glasbenih kritikov gostom na čast raut v Reprezentančnem domu, v soboto ob 17. bo recepcija pri primorju dr. Baxi, v nedeljo zvečer pa priredi zunanji minister dr. Beneš za udeležence kongresa raut. Na programu je tudi ogled prških zanimivosti in izleti v bližnje okolice.

Izmed Slovencev se kongresa udeležijo tudi g. Fr. Govekar iz Ljubljane.

Kralj Zogu resno bolan?

Dubrovnik, 18. septembra. Potniki, ki prihajajo iz Albanije, potrjujejo vesti, da je kralj Ahmed beg Zogu zelo resno bolan in da je njegova tuberkuloza že v tako kritičnem stadiju, da se le še izjemoma pokaže v javnosti. Njegova okolica je zaradi njegovega zdravstvenega stanja zelo v skrbeh. Vesti o kraljevi bolezni so se razširile že po vsej Albaniji, potrjuje pa jih tudi naglica, s katero izvršuje Italija razne priprave. V zadnjem času prihajajo ob vsaki priliki in pod najrazličnejšimi izgovori v Albanijo številni italijanski oficirji in podoficirji, ki so zasedli ne samo vsa važnejša mesta v vojski, marveč tudi vsa vodilna mesta v državni upravi, češ da Albanija sama za to nima kvalificiranih moči. Ker so s tem najbolj prizadeti domačini, vlada med domačimi prebivalstvom, zlasti pa med inteligentnejšimi slovi veliko ogorčenje. Samo v zadnjih treh mesecih je prišlo v Albanijo nad tisoč novih italijanskih oficirjev in podoficirjev.

Brezposebnost v Angliji

London, 18. septembra. Po zadnjih poročilih se je zvišelo število brezposebnosti na 12.000 in znaša sedaj 280.000.

Češkoslovaška avtomobilska industrija

Praga, 18. septembra. AA. Listi poročajo, da je tovarna za avtomobile »Prahac« zvišala število delavcev od 4000 na 4300. Tovarna dela s polno paro. Doslej je izdelala 30 tisoč avtomobilov. Avtomobilska industrija v Češkoslovaški izkazuje sploh zadovoljiv razvoj. Uvoz pnevmatik je narasel v prvem polletju na 1602 ton napram 1413 tonam v istem razdobju lani. Prav tako se je dvignil uvoz bencina od 66.700 na 92.700 ton. Uvoz avtomobilov pa je padel od 1966 na 608.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22,75, Berlin 13,4575, Bruselj 7,8763, Budimpešta 9,8905, Curih 1004,4—1097,4 (1095,9), Dunaj 796,05 do 799,05 (797,55), London 274,57, Newyork 56,37, Pariz 221,90, Praga 167,22—168,02 (167,62), Trst 274,70—276,70 (275,70).

INOZEMSKÉ BORZE.

Carib: Beograd 9,1285, — Pariz 20,3475, — London 25,03375, — Newyork 515,35, — Bruselj 71,87, — Milan 26,995, — Madrid 55,20, — Amsterdam 207,60, — Berlin 122,76, — Dunaj 72,775, — Sofija 3,7325, — Praga 162,95, — Varsava 52,25.

Opazke k agrarni krizi

Zakaj je agrarna produkcija nazadovala — Pravilna rešitev agrarne reforme bi omilila agrarno krizo

Ljubljana, 16. septembra.

Glede na vesti o nameravani reviziji agrarne reforme smo prešli iz krogov veleposestnikov naslednji članek:

V časopisih beremo dosti o srednje-evropski agrarni krizi ter o različnih poskusih, kako bi se kriza olajšala, oziroma odstranila. Rumunija in naša država sta se sestali na agrarni konferenci v Sinaj, ter sta premetli vse vzroke agrarne krize in možnosti, kako bi se prizadetim agrarnim krogom pomagalo z ozirom na gospodarski položaj napram drugim. Upajmo, da ta konferenca ne bo brez sadov za naše gospodarstvo.

Vendar moramo razmotriti, ako ne obstoje vzroki agrarne krize deloma tudi v naši državi sami. Ako to trezno in mirno premislimo, moramo reči, da je naša agrarna kriza deloma tudi posledica nepravilne izvedbe agrarne reforme v naši državi.

560.000 oravov zemlje je v naši državi razdeljeno med agrarne interese. Ta razdelitev, ki se je vršila že pred desetimi leti, pa zahteva v glavnem iz političnih in strankarskih ozirov ni bila vedno pravilna v smislu agrarnih predpisov. Zemlje niso dobili samo upravičeni in sposobni interese, temveč se je delilo zemljo tudi ljudem, ki je ne morejo obdelovati. To so oni, ki niso kmetovalci, kateri ne poznajo poljskega dela in kateri so ali neupravičeno oddajali zakupno zemljo v podzakup ali pa, kar je bilo za splošno gospodarstvo še slabše, jo pustili neobdelano. Na ta način je naša agrarna produkcija občutno nazadovala.

Namen agrarne reforme je ta, da se prepreči, oziroma onemogoči nakopičenje velikih posejdeljskih kompleksov in da se da zemljo onim, ki jo pravilno in dobro obdelujejo in ki lahko žive od pridelkov te dodeljene zemlje.

Ako se hoče doseči ta cilj, se mora dodeliti zemlja le onim ljudem, ki so fizično in moralno sposobni za doseg gori navedenega namena.

Narodno gospodarstvo pa je bilo zelo prizadeto tudi zaradi tega, ker se je na posameznih veleposestvih, brez oziroma obstoječe gospodarske panoge, kakor živinoreja, agrarna industrija, opekarna in lesna industrija itd. odvzela zemlja in razdelila med agrarne interese.

Ne tajimo, da je v enem ali drugem primeru interes pridobil zemljo ter na ta način utrdil svoj življenjski položaj, vendar je na drugi strani zopet iz narodno-gospodarskega stališča škoda, katero je utrpela gospodarska panoga na veleposestvu, veliko večja. Znano je mnogo primerov, v

katerih je moral veleposestnik plemenito živino razprodati, ker se mu je odvzela zemlja za pridelovanje potrebne krme. Živinoreja se je zato deloma opustila, deloma znatno reducirala, plemenitih bikov ni in živinoreja celoga okolja nezahtuje. Če ji manjka plemenite živine, katero je potrebovala, dobivala je veleposestniških hlevov.

Drugod zopet najdemo kobilarno, katero bo moral lastnik opustiti, ker so se mu odvzeli potrebni pašniki in travniki za krmiljenje konj in ker mu je nemogoče vzdrževati kobilarno z nakupljeno krmo.

Odvzeta zemlja se je dostikrat, kakor smo že omenili, dodelila nespornim ljudem, ki je niso obdelali tako, da je na eni strani veleposestnik in narodno gospodarstvo dosti izgubilo, na drugi strani pa nihče nič pridobil.

Zelo neugodno vpliva tudi na splošno gospodarstvo negotovost današnjega stanja agrarne reforme. Pred desetimi leti so se veleposestniki odvzeli one površine poljedelske zemlje, ki prekoračilo tako zvan maksimum, kateri mu ostane na prosti izkoriščanje, ter se dale agrarnim interesom v z a časni zakup. Ta začasna ureditev agrarnih razmer traja že nad deset let in ne vesta ne interes, ne veleposestnik, komu bo zemlja definitivno pripadla po končni izvedbi agrarne reforme.

Veleposestnik ne uživa in ne razpolaga več s to zemljo kljub temu, da je še njen zemljeknjižni lastnik; začasni zakupnik se pa zopet boji stroškov za zboljšanje zemlje, ker ne ve, če mu bo definitivno ostala. Zato je večina agrarno-zakupne zemlje zelo zanemarjena. Zakupnik noče riskirati stroškov za gnojitev, noče prevzeti dela za jarke ter popravila, ker se vedno boji, da mu bo zemlja odvzeta in vrnjena veleposestniku ali pa dodeljena drugemu interesu. Zelo važno in prepotrebno je, da se to agrarno vprašanje v naši državi končno veljavno reši in gotovo bo pravilna rešitev agrarne reforme pripomogla tudi k omiljenju agrarne krize.

Popolnoma se zavedamo, da je rešitev tega vprašanja zelo težka, ker je težko najti srednjo pot, kako naj se na eni strani agrarnim interesom omogoči priti do potrebne zemlje, na drugi strani pa ne uniči vzornega gospodarstva na veleposestvih.

Upamo, da bo naša vlada pri reševanju tega vevaležnega vprašanja pretihala in vpoštevala gori navedene okoliščine in razmere ter agrarno vprašanje čimprej v splošno zadovoljstvo rešila.

O pevskem organu

Sluh je glavni faktor, na katerega se more učitelj petja zanašati

Ljubljana, 18. septembra.

Učitelj petja govore pogosto svojim učencem o pevskem organu kot nekem izrednem organu. To njihovo govorenje pa izvira iz iz njihovega neznanja, kajti pevski organ je organ kot vsak drugi, n. pr. mišice, laht, bedro, želodec itd. Te organe imenujem zaradi tega, ker so splošno znani. Vsak organ, pa naj bo ta ali pa kak drug, se more razvijati in krepiti le z delom.

Če hočemo, da dobimo zdrav in krepak pevski organ, moramo tudi skrbeti, da bo ta organ dosti delal. Za vsak organ pa velja pravilo, da mu preveliko delo škoduje. Če hoče n. pr. atlet s predolgotrajnim dviganjem svoje mišice utrditi, doseže vpravo nasprotno. Mišice mu odpovedo pokorščino in nastati mora nehujo mirovanje, da se mišice odpočijejo in pomirijo. — Prav isto velja tudi za pevski organ. Predolgotrajna in neutrudljiva vaja škoduje in ima dostikrat za posledico dolgotrajno bolezen. Kje pa je tista meja, do katere brez strahu vadimo? Dokler ne občutimo v grlu utrujenosti, dokler je glas čist, dotlej smemo brez skrbi vaditi. Če pa občutimo v grlu utrujenost, tedaj ne pojmo niti tona več, če hočemo, da bomo drugega dne z delom lahko nadaljevali.

Čas, ki ga pevec zdrži, je zavisen od tega, kako poje. Pesmi, ki se je pevec šele uči, naj ne poje s polnim glasom, ker se s tem organ silno utruji. V tem oziru zagreše pevovodje, operni dirigenti in nič manj učitelji petja težke grehe, kajti vaja vsake pesmi ni nič drugega nego kratka faza v razvoju.

Pevski organ pa je tudi instrument, ki ga učenec z napačnim petjem lahko skvari, kakor se skvari trobilu, napravljenemu iz najboljšega materiala in v najboljši tvorilnici. Saj je znano, da se trobilu z napačnim pihanjem lahko popolnoma skvari. Učenec si sicer pozneje, ko se je naučil trobiti, lahko kupi novo, že vprano trobilu, staro pa mora v tvornico nazaj, kjer ga skušajo z dostavkom novih cevi popraviti, a popolnoma dobrega trobila iz njega nikdar več ne napravijo.

Kam pa naj učenec — pevec, pošlje svoj, z napačnim petjem skvarjen organ? Ali kje si naj kupi novega? Ali ne čutite, pevski učitelji, velikkanske odgovornosti do svojih učencev? Glede tega lahko navedemo lepe primere iz svoje prakse. — Pri meni se je vpisala dama, ki je imela prav zdrav glas, ali piskala je ko lokomotiva. Bil sem menda že njen četrti učitelj. Učitelj pred menoj so poučevali na tako imenovani znanstveni podlagi. Ta moja učenka je prav dobro vedela, kako mora ležati jezik, da naj bo široko žrelo, kako mora peti v masko, a njen ton se ji vendarle ni zdel ne pravičen in tudi ne lep. Zato je prišla k meni. Uro za uro sem ji pri pomorne vaje, ki bi ji naj za samo ponavljanje. Ona me je pa vedno samo izpraševala: »Kaj mi je to?« Le s to

žavo sem ji dopovedal, da naj poskuša posnemati moje petje, pa vedno in vedno se je zopet slišal njen piskajoči ton. Priporočevala mi je, kako lepo je hot otrok pela. Vprašal sem po pesmih, ki se jih je v mladosti naučila. Navedla mi jih je. Treba je bilo dolgotrajnega prigovarjanja, da se je odločila za tako partaktno otročjo pesem. In glej! Pesem otrščkih let je pela v različnih legah, piskanja pa ni bilo. Popravljane takega skvarjenega pevskega organa bi bilo dolgotrajno in težavno, pa tudi zelo dvomljivo. Njeno možgansko službo okrožje je zaradi dolgotrajnega slabega petja tako deformirano, da se ne da več popraviti, kakor se tudi trobilu ni dalo.

Pa še en primer, ki spada v to poglavje. Mlad gospod se zgleda pri meni zaradi petja. Ko ga prosim, naj mi zapoje kako preprosto narodno pesem, se po dolgem odloči za pesmico »Na planinah solnce sije«. Le težko sem se premagal, da nisem bušnil v glasen krahot. Pesem, ki jo je pevski kandidat zapel, ni bila niti od daleč podobna pesmi, ki jo je želel zapeti. Opazil je malo osuplost in takoj je pojasnil svoj namen: »Vem, da nimam posluha, a radoveden sem, koliko se da naučiti«. To je bil zopet interesanten slučaj — eksperimentiranje. Tedensko je hodil k meni trikrat po pol ure. Udaril sem na klavirni ton, zapel je seveda napačno. Nato sem jaz zapel njegov ton in ga po dolgotrajnih ovinkih dovedel do prvotnega tona. Po dveh letih vztrajnega vebzbanja se je njegov posluh toliko izboljšal, da sva že pela pesmice dvoglasno. Da nisem prišel v dveh letih čez štaktne pesmice, me ni sram povedati. — Ta eksperiment navajam, ker hočem poudariti, da je sluh glavni faktor, na katerega se more učitelj petja zanašati.

Kakšen pa je ta pevski organ, o katerem smo že toliko govorili?

Na tem glasbilu ločimo dva dela. Prvi del proizvaža ton, drugi del ga oblikuje, t. j., ton dobi polnost, zvočnost in barvo.

Ton proizvaža v grlcu dve kožni gubi, ki jih stresa sapa, prihajajoča iz pljuč. K drugemu delu tega instrumenta pa pripada žrelo, jezik, ustne in kosti, ki jih tresoč zrak spravlja v svozvočje. — Ton, ki nastane v grgljavcu, je slaboten in vse prej ko prijeten; podoben je tonu konjička (otročje igračke!), ki vzdah piska. Vendar je pa kakovost glasovnic za prožnost glasu odločilna. Glasovnice lepega glasu so prožne in srebrno bele. Žrelo polnega lepega glasu je široko, jezik tenak in gibčen, prav tako tudi ustne, kosti pa morajo biti take, da jih zrak, prihajajoč iz pljuč, lako spravi v tresenje.

Ali more učitelj učencu le eno izmed teh sestavin izboljšati? Ali mu more dati drugačne glasovnice kot mu jih je dala narava? Ali mu more izpremeniti jezik in kosti in ustne? Če drži pavec glavo narav-

nost, t. j. da stoji spodnji rob spodnje čeljusti vodoravno, potem mora priti sapa iz sapnika naravnost na trdno nebo — in s tem že stresa kosti. Ojačen ton se odbija in mora priti naravnost skozi usta.

Vokal »a« se zapoje lahko plosko in svetlo ali pa temno in polno. Prvi »a« imenujemo odprtega, drugi pa je krti »a«. Ker imata oba tona isto višino, potem morajo napraviti glasovnice proti obeh tonih enako število tresajev. V pevskem instrumentu ni prav nobene druge izpremembe, ko ta, da potisnem pri krtim »a« grgljavcu po možnosti navzdol in razširim žrelo. Najbolj razširi človek žrelo, kadar zdiha, in takrat stoji grgljavce kolikor mogoče nizko. — In to je lega grgljavca, kadar zveni ton polno. Kaj ne, da je to teoretično prav preprosto? Praksa pa govori popolnoma drugače. Jaz učencu nikdar ne rečem, naj potisne grgljavce navzdol in mu tudi ne svetujem, da razširi žrelo tako na široko, da bi imel v njem prosto stolicu sv. Miklavž v Ljubljani, to pa zato ne, ker bo učenec začel poskušati s silo potisniti grgljavce navzdol, pa pri tem ne bodo delovale samo mišice, ki gibljejo grgljavce, temveč tudi vse mogoče druge mišice, in dosegel bom ravno nasprotno kot želim: namesto prostega polnega tona bom dobil stisnjeni ton, ki bo pač daleč oddaljen od zaželenega tona. Da, da — doseči neodvisnost mišic, ki gibljejo grgljavce, ali onih, ki gibljejo čeljusti, ustne, jezik itd., ko se to sliši in učitelj, ki zna učencu to dopovedati, je lahko na svoje delo ponosen.

Vsak klavirist, ki hoče doseči vsaj srednjo tehniko, mora vaditi vsak dan ure in ure, in to leta in leta, da dobi proste prste, da postane roka v zapetosti lahko gibljiva in laht prosta. Doseči mora tedaj neodvisnost delov, ki jih lahko kontrolira, z ocosom.

Neprimerno težje pa je doseči neodvisnost mišic, ki gibljejo sestavne dele človeškega pevskega organa, ker jih po večini ne moremo z očesom kontrolirati. Kontrolni organ pevskega organa je bilo in ostane uho.

Obsojeni prijatelji tuje lastnine

Kakor prvi dan razprave, tudi včeraj ni zasliševanje izpremenilo ali izpopolnilo trditve obtožnice, ki smo jo na kratko objavili, zato je poročanje o posameznih zločinih odveč. Dramatičnih prizorov ni bilo, ure so potekale tiho in mirno kakor pri usvajajočem čitanju po obedu, ko človeku brez škode zdrse knjiga iz rok. Edino nežno namigavajoča epizoda filigransko lepe priče, ki je s svojo mladostno pikantnostjo in šarmom ovrgla splošno veljavno definicijo zavajenega monstra pekovske žene, je blagodejno kakor požirek šampanjca ohladila soparno mrtvilo in semintja je zablesketala Zrnčeva beseda kakor briljanten afonizem v mrčno puščobo. »Tako se mora lagati, da je ljudem všeč« je Zrnčeva beseda, vredna imena krilatice.

Državni tožilec je bil izrazit tip modernega pravika, ki toži s srcem — ne z mečem slepe Justitije, zagovorniki, zlasti dr. Adlešič, so pa narisali naše dobo s presunljivo resničnostjo.

To plastično sliko je mogel izpopolniti samo še smeh glavnih obtožencev med za njih usodnim posvetovanjem. Ne, za nje posvetovanje ni bilo več usodno. Prav s tem smehom so se obsodili, da so že sojeni.

Cinični Zrnec Anton je dobil 14 let težke ječe za vlome in tatvine pri peku Bogoviču v Vevčah, pri branjevi Habunek v Ljubljani, pri Ivani Vidgerg na Vidgergi, Debevc Mariji v Sabočevem, Kokalju na Goricanah, pri Trillerjevi na Bledu, pri Trotovski v Ljubljani, pri kovaču Knezu v Vižmarjih, pri ševlarju Omeju v Sent Vidu, v kinu Matica, pri Emi Markičevi na Tržaški cesti, Šušteršiču v Zapužah, pri Omerzi v Kranju, Bergantu v Stari Loki in pri Jošku Vebur na Trati pri Skofji Loki, v Mizarsko zadrugo v Vižmarjih, pri Dolgem mostu v Kozarjah, v Celju pri trafikantu Piku, kjer mu ni bilo mogoče dokazati tatvine zaamk in kolkov, pri trgovki Mrak zopet na Goricanah in zopet v Celju pri vrtnarju Gradišarju, pri kolarju Brusu na Bregu pri Ptuj in na Bregu pri Celju pri Natku Francu ter v občinski urad v Zgornji Polskavi, zaradi ropov pa na Vidgergi, pri Mariji Lenaršič v Vnanjih Goricah in pri Mihi Korenjaku v Radozlu pri Hočah, zaradi stražnika pri aretaciji v Ptuj, pozarejanje domovinskih listov in zaradi potepanja.

Bahiču Ivanu so prisodili 10 let težke ječe za tatvine in vlome na Vidgergi, v Sabočevem, pri Kokalju na Goricanah, na Bledu, pri Trotovski v Ljubljani, v Vižmarjih, Sent Vidu, v kinu Matica, pri Markičevi na Tržaški cesti, drugi pri Trotoškovi, pri Viktorju Omerzi v Kranju, pri Jošku Vebur na Trati, v Mizarsko zadrugo v Vižmarjih, pri Dolgem mostu, v Hrastju pri Cerarju, na Goricanah pri Petaču, v Pikovo trafiko v Celju, v trgovino Mrak na Goricanah, pri Gradišarju v Celju, na Bregu pri Ptuj in Brusu in ravnatelj pri Pogačniku, v Mariboru Zajc Matildi, pri Pfeiferici na Bregu pri Ptuj in v Celju pri trgovki Pernat, pri Natku na Bregu pri Celju in v občinsko pisarno v Zg. Polskavi ter zaradi ropov na Vidgergi, v Vnanjih Goricah in v Radozlu pri Hočah in zaradi delamrznosti.

Franc Šušteršič je bil osumljen tudi dvojnege še nepojasnjenega umora Bitanc v Mostah, je dobil 7 let zaradi deset tatvin in vlovov in ropa v Vnanjih Goricah.

Viktor Jeriha je bil obsojen na 6 mesecev težke ječe, Anžič 14 dni, Hiebič 42 dni in 300 Din. Zrnčev brat 300 Din, Bizjak 20 dni zopora in 60 Din, Gostinčar 3 mesece strogega zapora, 600 Din in 1 leto izgube častnih pravic, Šušteršič Jernej pa 10 dni strogega zapora. Glavni obsojenci

Pozor! Čitajte! Še nekaj dni in v Ljubljani bo spregovoril osvajač ženskih src

Harry Liedtke kot korvetni kapitan

V kratkem u

„Elitnem kinu Matici“

so ostali v zaporu. Babčič je prijavil živ proti previsoki kazni, Šušteršič bo se premislil, ostali so pa si domu, ker so že odslužili.

Zrnec je smej izjavil, da je zadovoljen.

Še o hroščih barona Hoschka

Pozabili smo še tole omeniti: Velika večina ljudi si prav ničesar ne predstavlja o tem, kako pride človek do takih braziljskih, avstralskih, indijskih hroščev ali metuljev. Najlepše prilike ima seveda oni, ki si more plačati sam potovanja v take kraje in tam mesece in mesece se naslanjati z lovljenjem. Ker je pa le malo bogatinov, ki si lahko kaj takega privoščijo, si morajo ljubitelji zbirali poiskati sointeresevov po najrazličnejših krajih sveta, da z njimi menjavajo živalce. Tudi za evropske, za naše domače žuželke je dovolj poprašejanja, seveda v Afriki ni tako.

Eksistira vse polno zbiralsko-strokovnih listov, kjer vsakdo lahko anonisira: Iščem hroščev (metuljev, kozokrilcev, dvokrilcev, kratkokrilcev, ravnokrilcev) te in te faune, iz te in te zemlje. Nujam zanje sledeče tuzeške vrste ... In prejme vse polno ponudb tujih zbiralec.

V svrhu zamene je bil po nekaterih evropskih deželah že skoro docela iztrebljen naš krasni metulj apolon, katerega je več pasem, ozi. klimatskih variant po različnih krajih. Tudi naša kranjsko-koroška specialiteta, orjaški brzec, dasi po Gorenjskem neredek, je danes že ogrožena. Kajti zbiralci so seveda, če gre za interese menjave, precej brezobzirni in polove »na zalogo« vse, kar jim pride pod roko, čim več, tem bolj.

Apolon je po raznih deželah danes zakonito zaščiten žival, menda tudi pri nas, kakor med rastlinami n. pr. daphne Blagayama in božje drevesce. V bohotni, življenja in pragozdov kipeči Gujani je tekoma 100 let radi lovljenja popolnoma izginila neke vrste cetonida (zlata minica), ki ni bila samo krasna, nego menda tudi sploh največji hrošč na svetu, velik skoro za mogoč pest. In to se je zgodilo v eni onih tropskih dežel, o katerih pravijo znanstveni potovalci, da čepi za vsakim listom vsajena žuželka. Kaj šele naša borna Evropa, kjer postaja živalstvo itak od dne do dne revnejše, sesalci, tiči in celo žuželke. Bobrov skoro ni več, turi so menda s svetovno vojno poginili v kotlih lačnega vojaštva na ruskih frontah, losov je že prav malo. Vrhutega uničuje razna industrija nehotne mnoge ptice, ribe itd.

Akcija za naravne parke pa se šele razvija. Kmalu bo izginil iz naših krajev zadnji medved, risov sploh ni več. V bogati Ameriki, kjer so sicer pozno izprevideli, pokončavši skoro vse bizone, kako žalostna postane dežela brez svojih karakternih živih bitij, so ustanovili že vse polno narodnih parkov, večjih deloma nego je vsa Slovenija, kjer pazi armada dobro plačanih in izsohlenih čuvajev najstrožje na to, da nihče ne odrta niti bilke, ne ujame niti metulja. In živali so kaj hitro pogodile, da je tamkaj za njih nekak raj, v katerem se lahko po mili volji koljejo med seboj, kakor je njih narava, kjer pa jim najhujši sovražnik, človek, ne sme do živega. Prav zadnje čase je bilo čitati, da so se v nov tak park tekoma nekaterih mesecev priselili mnogi medvedje, losi in vapti-jeleni, katerih preje že dolgo, dolgo tam ni več bilo. In te živali postanejo kmalu tudi napram človeku čudoma krotke. Medvedje dan na dan stikajo okrog gozdnih hotelov po odpadkih jedil, celo stražni grizli, če ga ne srečaš ravno preveč na samem, te pusti pri miru. Da, celo »na počitnice« že hodijo živali v take zaščitene zemlje. Dokler je sezona druge dobra, jih ni. Na zima pa so tam, jeleni, medvedje, risi, divje mačke, verice, zajci, antilope, šakali, ptici.

Tudi v Afriki, Avstraliji so že nastali taki državni parki, večji nego marsikatera evropska kraljevina ali republika. Tako bodo morda vendar še kesnejši rodovi na lastne oči videli afriške slone, gorile, nosoroge, žirafe in druge.

Da se vrnemo k žuželkam, bodi omenjeno tudi, da je po svetu dosti specialnih tvrdk, ki prodajajo razen drugih naravnih tudi žuželke vsega sveta in izdajajo tudi obširne cenike, tako da imajo hrošči itd. celo svoje borzne cene. Med našimi zbiralci je zlasti poznana berlinska tvrdka Fruhshtorfer, ki pošilja svoje love v vse mogoče džungle in pragozde po »robos«. Izdaja tudi lasten list, ki ne prinaša le najnovejših vesti »s trgac in anonis, nego tudi včasih prav mikavne potopise in doživljaje žužkoslovcev.

Hrošči, metulji itd. se kupujejo pri takih tvrdkah lahko posamič (zlasti drage redkosti) ali pa v skupinah; na pr. 30 različnih prekomorskih rilčkarjev (slede latinska imena), skupaj za toliko in toliko nemških mark. So večje in manjše skupine dobiti, dragocene in bolj masne, dasi so tudi te za Evropca po svojih čudnih oblikah, barvah, velikosti pravi estetski užitek. Kdor more in hoče nekaj »špendati«, si lahko sčasoma nakupi zelo zaokroženo zbirko.

Metulje prodajajo ali že lepo razpete, ali pa, ceneje, samo posušene z zastrtimi krili. Take si moraš v mlačni, polagoma delujoči soparici sam omehčati, da si jih razpneš. Prodajajo se hrošči in metulji tudi v »centurijah«, t. j. po sto skupaj; metulji, če niso razpeti, v papirnih vrečkah. Pri hroščih je bistveno, da imajo popolne tipalke in vseh šest nog nepolomljenih. Pri metuljih, kojih nožice so zelo tanke in krhke, se nanje ne gleda dosti, saj so tudi skrite pod razpetimi krili; nego le na tipalke.

V tropah ima marsikak naseljenk dostojen postanski zaslužek s tem, da lov v masah žuželke in jih pogodbeno dobavlja tvrdkam severnih velikih mest. Je pa tak lov včasih, kakor vsak lov, vendarle težak in pri tej milijardski množici teh živalce razočarajoč. Čeprav brez truda naloviš tisoče najčarnejših, so to vendarle takli, s katerimi so tvrdke morda na leta že založene. Specialitete pa lažijo ali frče po vrhovih pragozdnih dreves ali tik nad njimi, ah letajo nad močvirji, polnimi krokodilov in strupenih mrzličnih klic. Tudi ta poklic je bried in težak ter zahteva tudi zoološkega in biološkega znanja, če naj kaj nese.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 18. septembra 1930, katoličani: Tomaž, pravoslavni: 5. septembra, Zaharija.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Ura slabosti.

Kino Ideal: Josefita.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Spodnja Šiška.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 18. septembra.

Promet v Ljubljani je vsak dan večji in zato ni čuda, da se množe prometne nesreče. Včeraj je bil zopet dan takih prometnih nesreč in nezgod, ki pa k sreči ni bilo zahtevalo človeških žrtve. Policiji je bilo davi prijavljenih več težkih karambolov.

Karambol motociklista in avtomobilista.

Precej težka nesreča se je pripetila včeraj okoli 13. na Karlovski cesti. Izza grada je privozil po Grudnovem nabrežju na motornem kolesu Albin Pavšič iz Ljubljane. Istosčasno, ko je zavil na Karlovsko cesto, je privozil z mostu tovorni avtomobil, ki ga je šofiral Albin Tomc. Pavšič ni mogel ustaviti motocikla, Tomc pa ne avtomobila. Zato sta se zaletela skupaj. Pavšič je odletel z motocikla in se občutno pobil na glavi. Motocikl se je precej razbil in ima Pavšič okoli 3000 Din škode, dočim znaša škoda na tovornem avtomobilu samo okoli 150 Din. Tomc je poškodovanega Pavšiča naložil na svoj avto in ga prepeljal v bolnico, kjer so ga obvezali. Pavšičeve poškodbe niso težke. Kdo je zakrivil nesrečo, še ni znano. Pavšič in Tomc valita krivdo drug na drugega, nekateri očividci nesreče pa zatrjujejo, da je Pavšič preneaglo privozil izza ovinka.

Druge nezgode.

V torek se na križišču Prešernove in Sebeburgove ulice zaletel pes-voščak naravnost v hladilnik mestnega avtobusa, ki mu je razbil glavo. Pes je kmalu poginil. Kdo je njegov lastnik, ni znano. Na Miklošičevi cesti je podrl šofer Josip D. z avtomobilom neko kolesarsko, ki je privozila po Dalmatinovi ulici. Kolesarka je padla s kolesa in se precej pobila, pa tudi na kolesu je imela okoli 200 Din škode. Nesrečo je zakrivil šofer, ker je prehitro vozil. — Na Bleiweisovi cesti je ključavničar Bogomir M. podrl s kolesom Ivančo B., ki je hotela prekoračiti cesto. Kolesar je sicer vozil previdno po desni, toda preneaglo. Ivanka B. je zadobila lažje praske. — Težja nesreča se je pripetila včeraj opoldne v risalnici na tukajšnji realki. Dijak 5. razreda Pavel Barata je skočil med odmorom z risalne mize, a je tako nesrečno padel, da je prišel na obraz in si izbil več zob. Z rešilnim vozom so ga prepeljali v bolnico. Njegove poškodbe so zelo težke.

Tatvine

Včeraj smo poročali, da je policija prišla tri fantiče, ki so hoteli na revnijo, davi je pa bila na policiji zopet zbrana triperesna deteljica, ki se je zagovarjala zaradi tatvine. Trije fantiči so vlomili v neko barako in odnesli za 2000 Din jestvin. Policija pošlje nadebudne fante v polboševalnico. — Včeraj je bilo iz kleti v Gledališki ulici 2 odpeljano kolo podpolkovnika Maseku Dvořaku. Kolo je znamke »Albas«, vredno 1500 Din. — Čevljarski mojster Ivan Erman je policiji prijavil, da mu je nekdo iz delavnice na Valvarzjevem trgu odnesel dva para čevljev v vrednosti 400 Din.

POVOŽENI IN ODVETNIK.

— Torej 5000 so vam prisodili za poškodbe. Evo vam deset stotakov, drugo je pa moj ekspenzar.

— Grom in strela, gospod doktor, ali ste bili povoženi vi ali jaz?

Dnevne vesti

— Odlikovanje. Z redom sv. Save V. stopnje je odlikovan inž. tobačne tovarne v Nišu Ljubomir Vrhovec.

— Opozorilo slušateljem univerze. V zmislu člena 29. zakona o zdravstveni zaščiti z dne 30. avgusta mora vsak slušatelj — reden ali izreden — ob vsakem semestralskem vpisu plačati 30 Din za zdravstveni fond. 50% te takse ostane v lastnem posebnem univerzitetnem zdravstvenem fondu. Na temelju tega zakona ne more biti plačevanja te takse nihče oproščen.

— Nižja gozdarska šola v Mariboru. Kr. banska uprava dravske banovine od 3. novembra v Mariboru enoletno nižjo gozdarsko šolo, v katero bo sprejetih do 20 gojencev (internistov). Sprejeti bodo v prvi vrsti sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo na gozdarskem posestvu kot bodoči gospodarji. Prošnje je treba vložiti do 15. oktobra na šumarski oddelek kr. banske uprave v Ljubljani.

— Razpisana služba. Javna borza dela v Ljubljani razpisuje mesto šefa v kategoriji B uslužbencev. Prošnje je treba vložiti do 30. t. m. na predsednika upravnega odbora javne borze dela v Ljubljani.

— Kongres asociacije slovenskih turističnih društev. Od 24. do 28. t. m. se bo vršil v Pragi kongres asociacije slovenskih turističnih društev, katerega se udeležijo 19 delegatov in predstavnikov, vključenih turistovskih organizacij iz Bolgarije, Jugoslavije in Poljske.

— Likvidacija terjatev proti bivši Poštni hranilnici na Dunaju. Uprava Poštne hranilnice kraljevine Jugoslavije obvešča vse zainteresirane, da je vprašanje likvidacije terjatev proti bivši Poštni hranilnici na Dunaju sicer že definitivno rešeno, vendar pa je za izplačilo terjatev naših državljanov potrebna še realizacija cedirane terjatve bivše Poštne hranilnice na Dunaju proti bivšim poštnim upravam na teritoriji nekdanje avstro - ogrske monarhije in valorizacije tistov avstrijskih predvojnih negaziranih rent. Poštna hranilnica kraljevine Jugoslavije se je glede navedene terjatve obrnila na ministrstvo za gradbe in upa, da bo terjatev v najkrajšem času refundirana. Glede valorizacije navedenih tistov pa je ministrstvo financ odgovorilo Poštni hranilnici kraljevine Jugoslavije, da je na tem, da prične z organizacijo izplačilne službe teh tistov in da bo to delo v kratkem dovršeno. Šele ko bo oboje rešeno, se bo moglo začeti z izplačevanjem prijavljenih terjatev po ključu, ki se bo določilo na podlagi prejetega kritja.

— Rezultat natečaja za idejne skice palače Poštne hranilnice in glavne pošte v Beogradu. Ministrstvo javnih del je razpisalo nedavno natečaj za idejne skice palače Poštne hranilnice in glavne pošte in brzojavo v Beogradu. Poslanih je bilo 15 del. Komisija je prisodila prvo nagrado v znesku 100.000 Din delu pod geslom »P in B«, katerega avtorja sta ing. Josip Pičman in Andrija Baranji. Druga nagrada v znesku 70.000 Din je bila prisojena delu pod geslom »108«, čegar avtor je absolvent Srednje teh. šole v Ljubljani Aco Lavrentič, ki biva sedaj menda v Pragi. Tretja nagrada je znašala 50.000 Din, štiri dela so bila pa odkupljena s 25.000 Din. V komisiji je bil med drugimi vseučiliški profesor arhitekt ing. Ivan Vurnik iz Ljubljane.

— Izporemba rodbinskega imena. Kr. banska uprava dravske banovine je dovolila Janezu Črnokomu iz Kremberga, srez Maribor, levi breg, izporembno rodbinskega imena Črnokom in Kamen. kar velja tudi za njegovo ženo Terezijo in njegove štiri otroke, Francu Mačku, pristojnemu v občini Cerknica, pa izporembno rodbinskega imena Maček v Orlov.

— Koče v Triglavskem pogorju odprte do ponedeljka 22. t. m. SPD sporoča: Na Gorenjskem vlada krasno vreme. Vse gore so čiste in brez snega. Koče v Triglavskem pogorju bodo odprte še do ponedeljka 22. t. m.

— Zakonik o sodnem postopanju v civilnih pravih. V Ljubljani, 1930. Založila Tiskovna zadruga. Strani. 348. Kot 43. snopič Zbirke zakonov je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani v slovenskem jeziku novi civilni pravni postopek z uvodnim zakonom vred. Zakoniku je pridejana primerjalna razprazrednica določb civilnega pravnega postopnika (cnp.) in sodnega pravilnika (s. pr.) in civilno pravnega reda (c. p. r.) z dne 1. avgusta 1895 ter obširno stvarno kazalo. Knjiga je izšla v lični vezavi. Vse interese opozarjamo nanjo. Razpošilja jo knjigarna Tiskovna zadruga v Ljubljani.

— Most čez Savo pri Klenaku dograjen. Te dni bo dograjen most čez Savo pri Klenaku v Sremu, ki veže Klenak s Šabcem. Med obema krajema je vladal že med vojno velik promet, ki se je po vojni še povečal. Po vojni so čez Savo zgradili zasloni pontonski most, ki pa seveda za tako velik promet ni zadostoval. Končno so oblasti sklenile zgraditi nov most. Most je 680 m dolg in 6 metrov širok ter bo služil železniškemu, potniškemu in tovarnemu prometu. Železna konstrukcija je težka 6.100.724 kg, stroški so znašali okoli 130 milijonov Din. Zgrajen je bil na račun reparacij. Most bi moral biti dograjen do 1. aprila 1931 bo pa že 7 mesecev poprej izročen prometu.

— Gozdarsko-literarni natečaj. Nekateri naše večje gospodarske ustanove so dale uredništvu »Bankarstva« na razpolago 12.000 Din v svrhu razpisa natečaja za gozdarsko literaturo. Podeljenih bo šest nagrad za najboljša dela o našem gospodarstvu. Rokopise je treba poslati do 15. oktobra. Pravico do natečaja imajo vsi naši državljani, ki študirajo na srednjih in visokih šolah oziroma univerzah v Jugoslaviji in v inozemstvu, kakor tudi oni, ki so svoje študije dovršili v zadnjih treh letih. Pogoj natečaja se dobre brezplačno v uredništvu »Bankarstva«.

— Živalske kužne bolezni v dravski banovini. 10. t. m. je bilo v dravski banovini 47 primerov svinjske kuge, 5 svinjske rdečice, 5 čebelnje gnilobe, 5 vrančnega pri-

sada, 4 mehurčastega izpuščaja goved in 1 pasje stekline.

— Melioracijska razstava na Češkoslovaškem. Ministrstvo poljedelstva češkoslovaške republike je v sporazumu z uradi poljedelsko - tehnične javne službe in pristojnimi melioracijskimi vodno - gospodarskimi in inženjerskimi organizacijami započelo pripravljala dela za melioracijsko razstavo 1931. Razstava se bo vršila v okviru gospodarske razstave, ki jo prireja vsako leto Poljedelsko društvo CSR v Pragi in sicer v zvezi z mednarodnim kongresom poljedelstva koncem maja in začetkom junija 1. 1931 v Pragi. Razstave se udeležijo javni uradi, šole, zavodi in korporacije, ki se pečejo z melioracijo zemlje, kakor tudi podjetja, ki so v katerikoli zvezi s tem. Razstava bo vsebovala sledeče skupine: 1.) ministrstva, zavodi in visoke tehnične šole, 2.) Češko, 3.) Morava, 4.) Slovaška, 5.) Podkarpatska Rusija, 6.) Raziskovanje, šolstvo in literatura, 7.) melioracijske vodno-gospodarske in inženjerske organizacije, 8.) stavbeni material in konstrukcije, stroje, pripomočke in orodje. Razstava bo smoteno dopolnjena s sestanki in posvetovanji, kakor tudi s strokovnimi izleti. Razstavo prireja Poljedelsko združenje in centrala melioracijskih savezov od podpori ministrstva poljedelstva. Prijave in informacije daje Poljedelsko združenje (Zemědělská jednota) Praha II., Na Florenci 27.

— Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani obvešča člane, da so članske legitimacije izgotovljene. Preden na jih prične Zveza razpošiljati, prosi člane, naj pošlje vsak po možnosti dve fotografiji (eno za legitimacijo, drugo pa za društveni album). Istočasno prosi Zveza člane, naj nakažejo Zvezi zapadlo članarino.

— Razpis službe banovinskega cestarja. Kraljevska banska uprava dravske banovine razpisuje na službeno mesto banovinskega cestarja v območju okrajnega cestnega odbora v Gornji Radgoni in sicer za cestno progo od km 29.500 do km 34.500 na banovinski cesti Ormož - Ljutomer - Gornja Radgona - Čmurek. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredbe o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnorodno pisane in s kolkom za 5 Din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi, je predložiti najkasneje do 30. t. m. potem okrajnega cestnega odbora v Gornji Radgoni. Kraljevski banski upravi v Ljubljani.

— Razstava tiska v Zagrebu. Od 4. do 13. oktobra se bo vršila v prostorih zagrebskega velešolskega razstava tiska. Razstavljena bodo tiskarska dela iz vse Jugoslavije. Razstava bo združena tudi z mednarodno razstavo novin ter s sejmom tiskarskih potrebščin, kakor papirja, barv, strojev itd.

Samo še danes

ob 4., 1/4 8., in 1/4 10.

Ura slabosti

Elitni kino Matica

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno vreme. Tudi večer je bilo po vseh krajih naše države deloma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 25, v Skoplju 21, v Mariboru 20,2, v Zagrebu 20, v Ljubljani 18,6, v Sarajevu 15, v Beogradu 18 stopinj. Odraže se je torej povsod temeljito ohladilo. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764,6 mm, temperatura je znašala 8,2.

— Zakaj je postajenačelnik Dola izginil? Poročali smo včeraj, da je brez sledu izginil postajenačelnik v Kraljevcem pri Subotici Josip Dola. Železniški direktorji v Subotici se je to zdelo sumljivo in poslala je v Kraljevo komisijo, ki je pri prvem pregledu knjig ugotovila 15.000 pozneje pa celo 200.000 Din primanjkljaja. Preiskava še ni zaključena in računajo, da bo primanjkljaj znatno večji. Oblasti domnevajo, da je Dola pobegnil na Madžarsko. Poneverbe je izvršil na isti način kakor postajenačelnik Farago v Bečkerek. Za njim je bila izdana tiratica.

— Požar v Kovilju. V Gornjem Kovilju je te dni zgorela pristava posestnika Mike Marcikića. Ker je pristava na samem in ni bilo nikogar doma — lastnik je spal na vasi — je pogorela do tal. Komisija je ugotovila, da je bil ogenj podtaknjen in da gre za navaden požig. V zvezi s tem je bil aretiran Marcikić, ker je osumljen, da je sam zažgal. Mož je pustil v juliju pristavo zavarovano za 400.000 Din, mlatinico samo pa za 65.000 Din. Škoda znaša okoli 200.000 dinarjev. Marcikić je zašel zadnje čase v dolgovne in se je hotel najbrž na ta način rešiti iz neprijetnega položaja.

— Samomor Poljaka v Karlovcu. V nedeljo zvečer je skočil iz drvečnega vlaka blizu tvornice »Impregnacija« v Karlovcu neki možki in obležal nezavesten ob progi. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so ugotovili, da gre za Poljaka Tadeja Benedikta Cazanovskega, rojenega leta 1898. v Varšavi. V bolnici se je ranjencu ves dan bledelo, govoril je zmeden in preklinjal svojo usodo. Zahteval je tudi, naj mu pripeljejo duhovnika, da se bo izpovedal. Nato se je pomiril in sam odšel v operacijsko dvorano, kjer so mu zdravniki previli rano. Nato je odšel na stranišče in se obesil. Našli so ga že mrtvega. Vzrok samomora ni znan.

— Samomor zaradi nesrečne ljubezni. Včeraj dopoldne so našli v Beogradu v Zagrebski ulici na stanovanju mrtvega Karla Mihalovića, zastopnika raznih nemških tvrdk v Beogradu. Vzrok samomora ni znan, splošno pa domnevajo, da si je Mihalović končal življenje zaradi nesrečne ljubezni. Imel je ljubavno razmerje z ne-

ko Parižanko, ki ga je pa zapustila in se vrnila v Pariz. — V Karlovcu se je včeraj dopoldne zastrupila z octovo kislino Fanika Zabrinški, žena ruskega begunca. Ker trup ni uinkoval, je skočila z okna prvega nadstropja. Težko poškodovano so prepehali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— Rodoljub! Kupujte in razpečavajte Ciril - Metodove nove razglednice in črni narodni kolek z dne 20. septembra 1906!

— Pletenine, trikotajo (zimsko perilo), nogavice, rokavice, naiceneje pri Osvald Debeic, Ljubljana, Pred Skofijo 15. 73-T

Iz Ljubljane

— Iz Časni večer zvestega člana slovenske opere g. Frana Rusa bo v soboto 20. t. m. Ob tej priliki se bo pela Foersterjeva opera »Gorenjski slavček«. V slovenski operi debuje slavčenec že nad 25 let. Od njenega početka v prostorih stare ljubljanske čitalnice in pozneje ob preselitvi v bivše deželno, sedanje operno gledališče, je bil močan stebel zbora, s pridom pa se je uveljavil tudi kot solist manjših, pa tudi večjih tenorskih partij. Danes najstarejši član zbora je vzor vestnega in požrtvovalnega člana, prav tako pa je vdan tudi slovenski pesmi, ki jo prepeva že 40 let. Zato je prav, ako občinstvo v soboto napolni operno gledišče. Predprodaja vstopnic bo od danes dalje pri dnevnih blaginji in operi.

— Iz Prvi koncert letošnje sezone bo violinski koncert, katerega priredi 3. oktobra violinski virtuos naš rojak g. Karel Rupel, ki se je pred letošnjimi počitnicami povrnil s svojega študija iz Pariza in se hoče sedaj posvetiti izključno koncertnemu udeleževanju. Koncert bo v dvorani Uniona. Podrobnosti slede.

— Iz Studentovska zgodba. Tam nekje v Kurji vasi je tri nedolžne fante včeraj doletela nesreča. Ob cesti so jih zamakala jabolka. Pokusili so jih, kar se jim je kruto maščevalo. Opazila jih je neka žena, kateri je baš takrat zmanjkalo nekaj tisoč dinarjev in še druge dragocenosti. Zagnala je strašen vrišč, da so bili takoj alarmirani bližnji ljudje. Prišla se je divja gonja za dozdavnimi tatovi, katero so končali stražniki, ki so begunce kratkoma oretirali. Po kratkem zaslišanju na doleni, stražnici sta 2 policija odgnala 3 nesrečnežnike ukenjene (!) skozi mesto na policijo, kjer so jim temeljito pretipali žepe in obisti — nakar so jih silno nesrečne izpustili.

— Iz Cestice Gorupove ulice znižujejo ob novih asfaltiranih hodnikih, ki so tudi nižji kot prejšnji. S tem je cesta izgubila neznamen padec od Rimske ceste proti Mirju. Enakega dela je tudi po nekaterih drugih cestah silno mnogo, ki že dolgo čaka.

— Iz Kanalizacijska dela. Na Vrtači kopeljo delavci jarek v smeri od Bleiweisove ceste proti Žiljskega ulici, ki gre ob železniškem tiru. Vzopredno s tem kanalom se dovršuje kanal s Tržaške ceste mimo tobačne tovarne proti Rutarijevi ulici. Tu je kanal izpeljan pod železniškim tirom. Kopanje jarka, oziroma predora pod tirom je močno ovirala talna voda in deževnica, ki so jo morali prenesti s sesalkami odstranjivati.

— Iz Plinovo omrežje je podaljšano na Dunajski cesti do Sv. Krištofa. Zadnje dni pa položijo vane plinovce cevi. Tako se širi plinovo omrežje iz ceste v cesto, iz ulice v ulico, kar kaže, da se poraba plina zlasti za kuhno vedno bolj uveljavlja. Kuhanje s plinom je pač prikladnejše in prijetnejše kakor s premogom in z drvmi, kar nam rada potrdi marsikatera mamica in kuharica.

— Iz Mestna gramozna jama za Bežigradom bo kmalu vsa zazidana, zakaj je še na njeni severni strani je nekoliko praznega prostora. Te dni stavijo pet domačij, dve celo iz opeke. Kakor znano, drži Suvohorska ulica tik ob lužnem delu gramozne jame. Zdal jo tam zasipajo, da cestnišče rečne ulice primerno razširijo. Zato so se morale tri kolibe umakniti s svojega dosedanjega mesta na bližnji ondotni prostor. Hišice pa niso zato podirali, ampak kar vzdignili so jih in prepeljali, pa je bilo. Ker je naselje že močno naraslo, je magistrat obljubil vaščanom še en vodovod.

— Iz Francoske tečaje (bivše tečaje »Cercle Français«) zopet odvarja za odrasle s 1. oktobrom t. l. Francoski institut. Pouk se bo vršil v Ljubljani na moškem učiteljskem na Resljevi cesti in sicer: I. tečaj za začetnike ob ponedeljkih in četrtrkih od 18. do pol 20. (predava g. prof. Južnič); II. a tečaj ob torkih in petkih od pol 19. do pol 20. (predava g. prof. dr. Novak); III. b tečaj ob sredo od pol 19. do pol 20. (predavatelj isti); III. a tečaj ob torkih in petkih od pol 19. do pol 20. (predava g. Bele francosko slovnico v francoskem jeziku); III. b tečaj v ponedeljkih in četrtrkih od pol 19. do pol 20. (konverzacija vodi g. M. Orthaber). Obiskovalci tečajev plačujejo mesečno po Din 20 v naprej, lahko pa obiskujejo za to ukovino več tečajev. Prijave sprejema ravnanstvo moškega učiteljskega v svoji pisarni od 24. t. m. dalje vsak dan od 18. do 19. ure. Od 1. oktobra dalje se prijave lahko izvrši po dopisnici, ali pa pri služitelju zgoraj omenjenega učiteljskega g. A. Dolencu. 471-n

Lepotica se je odločila, lepa Janja se je omožila ...

Po poroki reče lepa Janja:
»Kar zdaj tebi, Janče dragi, pravim,
rada vedno vsakomur izjavim:
Brez Albusa ni, dragec, pranja!«

Tudi mladim parom zadaje veliko skrb pranje novega perila in posteljnine. Zelo važno je, da se perilo opere že prvič s takim sredstvom, ki ne škodi dragemu platnu, tkanini in nitim. Za take svrhe je že desetletja najboljšo sredstvo

ALBUS-TERPENTINOVNO MILO

Barometer živahnosti in zaspanosti

V Zvezdi hodijo vsi radi — eni poslušat godbo, drugi debatirat, tretji koketirat

Ljubljana, 18. septembra.

Človek postane kar nežen že ob samem imenu — Zvezda, kaj bi ne bil, ko je pa Zvezda posebej nežna, skoraj bi moral reči, pesem in lepota. Vsak, ki pride v Zvezdo — zlasti poleti — naj bo še tak hudir, krvoloč kot pijavka, se v njej na klopi kmalu razneži tako, da ne more več ničesar drugega kot zdehati ali blaženo dremati; vsak sicer ne, namreč nekateri se baš v Zvezdi razžive — pa se raznežijo oboji.

Kaj bi vam pripovedoval — kaj je Zvezda! To pa že vsak ve! Če Ljubljana ne ve za ničesar drugega, niti ne za Aleksandrovo cesto, da o Knafljevi ulici sploh ne govorim, bo pa vedel za Zvezdo gotovo. Zvezda je nekaj narodni park za Ljubljano, ne le zato, ker mora ostati v njej vse nedotaknjeno, temveč tudi zato, ker je last vseh, dom vseh. V Zvezdi je barometer, brez katerega bi ne mogli živeti v prvi vrsti penzionisti, pa je tudi Zvezda sama na sebi pravi barometer živahnosti in zaspanosti Ljubljane.

Torej se homo malo pogovorili, ker je že Zvezda takšna in tolikšna, ker je pač taka navada, da se govori o takih stvarih, ki so najbolj znane — najraje, četudi ni potrebno.

Zvezda je že zaradi tega imenitna, ker je zapisana v zgodovini — kar nas pa ne zanima, nič nas ne briga, kako je bilo včasih, »ko je še bog nosil le srajco, zdaj pa ima že hlače«, kot pravi narodna rečenica.

Zdal je Zvezda park v obliki zvezde. Kostanji so tam, se pravi, Zvezda je hiralnica kostanjev, trli so že dolgo, česar pa nočemo priznati, saj si ne moremo misliti Zvezde brez kostanjev in sploh niti brez ene stvarice, vse mora ostati, četudi si želimo skrivati, da bi bilo to in ono lepše. Zvezda je naša prijateljica, ljubimo jo tako, kakršna je, vendar bi radi, da bi bila še lepša — četudi se tega bojimo. Ljubezen je pač vsaka vrag.

Klopi! To je sicer celo poglavje, ampak zadostuje tudi le par besed. Klopi so udobne, seveda, na njih se da dobro sedeti. Na njih posedajo vsi — stari in mladi, revni in bogati, trudni in leni, tisti, ki se kratkočasi, in oni, ki se dolgočasijo itd. Zato so klopi vedno zasedene, celo takrat, ko so vlažne od nebeškega ali kakega drugega blagoslova, se ne morejo nekateri od njih ločiti. Dopoldne se jih večinoma poslužujejo penzionisti, ki imajo na njih svoje večne seje o vremenu, dragih stanovanjih, pokojninah in o tem, kaj »Narod« piše ali ne piše. Zvečer klopi največ trpe in so priče pretresljivih romanov. To pa že spada pod drugo poglavje.

Deževalo bi večkrat rado, nebo postaja tako skisano, kot zaljubljeno dekle, kostanji v Zvezdi potuhnjeno šumijo, kavarniški vrti je osamljen — jesen se že kuha — vrag jo vzemi! Še malo dni, zato je zdaj poslednje veselje in zadnji tango se zalevata iz paviljona. Godba v Zvezdi! Tudi brez tega si ne moremo Zvezde misliti. Sama godba pa še nič ne pomeni. Tako je namreč, da g. kavarnar tistih sladkih zvokov ne more zakleniti samo za svoje goste, četudi je sv. Petru precej podoben — namreč po obrazu (seveda v ostalem vsa čast!). V Ljubljani pa je izredno mnogo ljubiteljev glasbe, najbolj jim ugaja mu-

zika v Zvezdi, posebno še, ker je zastoni. Muzika — da, kavarna ne! Izven kavarniškega in restavracijskega vrta se prav dobro sliši, dovoli, čemu bi potem še človek doprinal kake žrtve. Občinstvo, ki se zabava takorekoč na tuje stroške, pa se tudi izgovarja, da bi vseeno prišlo v Zvezdo, če bi bila godba ali ne, da jih nič ne briga ne kavarna in restavracija itd.

Pustimo! Fakt je, da mnogi pridejo h godbi — ljubiti, ker srca po ritmu godbe lažje pojo. Drugi pa spet pridejo zato — »ker je tam mnogo ljudi«. Studentje imajo kar abonirane prostore na ograji ob cesti; drug pri drugem napoli sloneč, napoli sedeč v dolgi neprekinjeni vrsti z zadnjo platno na ograji — dan za dnem, večer za večerom, seveda, če je godba. Potem so tisti na klopih; tam v bližini kavarniškega vrta je v Zvezdi vedno največ klopi. Kadarkoli jih ni bilo, so si jih »gostje« privlekli od drugod. Poleg sedečih pa je polno oprezovalih; komaj se kateri srečnih dvigne s klopi, se že prične stafeta za prazen prostor. Tokrat znajo vsi teči — tudi častilive dame in revmatične starine. Najbolj zanimivo pa je gledati, kako se bore za sedeže najmlajše in nekoliko starejše dame — posebno če — sedi poleg prostega mesta kak fant od fare, ali pa tudi samo — navaden fant, odnosno revež, katerega nosijo po svetu hlače, ne on njih. In so še drugi — tisti, ki na klopi sploh ne reflektirajo, ki se kvečjemu naslonijo na kostanje ali na vrtno ograjo, od katerih jih od časa do časa prepodi zeleni stražnik — stražnik ljubljanske dečice v Tivoliju in drugod. Nekateri pa se sploh niti ne spominjajo na trudnost ter švedrajo cele ure okoli kavarniškega vrta in od kavarniške godbe do »poslušalcev« restavracijske godbe — prostora pred tistim slavnim podstavkom — piedestalom, za vrag vedi koga ali kaj (večkrat sem videl na njem vrabce in kavke). In je tista reč z godbami imenitno urejena; ko ena neha — začne druga, tako da izprehajalci lahko neprestano uživajo sladkosti Zvezde.

Zdal bo torej kmalu jesen. Cvirnov saksofon o tem nič ne ve — samo poje, vriska, pleše in poskakuje, da je nekateri človečke iz preteklega stoletja silno strah ob pogledu nanj. Moralizirajo in klatijo tudi nekaj o glasbeni umetnosti klasičnih komadov — pa kdo jih razume? O, zdaj še cvilijo violine in se krohotaajo trompete, mladini je še tudi vroče, mnogo jih je tam pod kostanji, kajti njih nič ne skrbi, niti »vevek« ne, četudi je konec počitnic. Dekleta promenirajo, mikler ne najdejo miru, le takrat, ko zapoje violina tako vroče zaljubljeno, da jih kar stresse po celem telesu — obstanejo za hip ter se z žejnimi očmi zagledajo v mrak...

Med vejami kostanjev pa že šepeta jesen, kmalu bo hladno — pa kaj zato — mlada srca so vedno vroča...

Nepričakovan odgovor.

Profesor medicine razlaga slušateljem, da so moški možgani težji od ženskih. Po predavanju vpraša neko slušateljico, kaj sodi o tem.

— Da pri možganih ni važna toliko količina, kolikor kakovost, — odgovor slušateljica.

Najboljše, najtrajnejše, nato 13 najcenejši

H. R. G. Brown:

Vitez enega dne

Roman

Peter je pogledal in obraz se mu je zmrčal. Biti poražen od dekleta je vedno ponižujoče, toda biti poražen od dekleta s pomočjo ponve je naravnost porazov za spoštovanje do samega sebe. Da je bila ponev velika in zelo težka, ga ni moglo potolažiti. Nekaj časa je srdito in zaničljivo gledal do nevarno orožje. Potem mu je pa šinila v glavo nova misel in brž je napeljal pogovor drugam.

— Kaj pa sploh počenjate v moji koči? — je vprašal samozavestno.

— V vaši koči? —

— No, ne baš v moji — toda najel sem jo za štirinajst dni.

Rdečelaso deklet ga je začudeno pogledalo.

— Saj ni mogoče, kajti kočo sem pravkar sama najela za štirinajst dni. Deset sekund je rabil Peter, da je prebavil to neprijetno vest. Potem je vzdihnil, previdno vstal in se naslonil na stebel, podpirajoč verando.

— Veste, to je malo kruto, — je dejal resignirano. — Najamem kočo za štirinajst dni proti neverjetni najemnini. Napotim se v vas po jedačo. Vrnem se. Vidim človeka, ki bi rad zlezal v kočo. Potem pa zvem, da nimam pravice ostati tu. — Znova je vzdihnil in začel iskati nekaj po žepu. — Povejte mi — ali je tole ključ ali optična prevara?

Rdečelaso deklet je pogledalo najprej njega, potem pa ključ in še enkrat njega. Zmajala je z glavo in drobni prsti so se ji zarili v kratke žareče lase.

— To presega moje moči. Zgoditi se je morala pomota. Ali bi ne hoteli — ali bi ne hoteli vstopiti? Vse se bo pojasnilo.

— Hvala vam, — je odgovoril Peter resno. — Brez pojasnil ne pojde, je-li?

Izginila je od okna in odprla vrata. Peter je vstopil v sobo in ji kavalirsko primaknil stol, predno je sedel sam.

— Upam, — je dejalo deklet, — da vas nisem prehudlo kresnila.

— Ne, nič hudega ni bilo, — je odgovoril Peter junaško. Svet se je še vedno sukal okrog njega in po glavi mu je strahovito šumelo, toda s tem se ni hotel bahati. — Veste, k sreči imam trdo butico, zavarovano proti vsem, razen dinamita. Moja glava krvavi, toda povestit se noče. Ste opazili ta čudni predmet na kolesčkah, ko ste prihajali sem?

Deklet se je zasmejala.

— Ali ni bilo to nekaj — nekaj kakor avto? — je vprašala.

— V splošnem da, — je odgovoril Peter. — Kratko rečeno, v tem tiči vzrok, da sem tu. — In začel je na dolgo in široko pripovedovati, kako je prišel proti svoji volji v Sandhaven, kako

se je sestal s Gibbom, kako se mu je slednji predstavil kot najemnik koč, kako je bil v vasi in kako se je zaman pognal za neznanecem v dežnem plašču. — To je vse, — je zaključil svoje pripovedovanje. Ali smem vprašati, kako ste prišli sem vi? Pa vendar ta vražji Gibb tudi vam ni oddal v najem te-le koč?

— Ne, — je odgovorilo deklet, — kočo sem vzela v najem sama. Bila sem pri lastniku in pogodila sva se. Veste, davi sem — sem prišla do prepričanja, da bi mi bile potrebne počitnice. Slišala sem, da je Sandhaven tih in miren kraj, pa sem pobrala šila in kopita in odpotovala, ne da bi komu povedala, kam sem namenjena. Včasih mi šine taka vragolija v glavo, — je pripomnila, kakor da se hoče opravičiti.

— Zakaj bi si pa človek ne privoščil vsega, kar mu diši? — je menil Peter.

— Ko sem prispela v Wellbridge, sem vprašala poštarja, ali bi mogla dobiti v vasi sobo. Poštari namreč najlažje postrežejo človeku v takih primerih z informacijami. Odgovoril mi je, da v vasi ne bo nobene sobe, pač pa ima sam na obali koč, katero bi mi lahko dal v najem, kajti gospod, ki je v koči stanoval, je odpotoval.

— Him, zdaj pa že razumem. Gibb mu ni hotel povedati, da je oddal koč v najem na svojo pest.

— Plačala sem torej najemnino, vzela ključ in se napotila na obalo. V koči sem bila komaj pet minut, ko sem zaslišala, kako se nekdo plazi okrog nje, kakor bi hotel priti neopaženo v koč. Pogledala sem skrivaj skozi okno in opazila manjšega moškega v dežnem plašču. Toda njegovega obraza nisem videla. Pograbila sem takoj ponev in — jo, vse drugo itak že veste.

— Seveda vem, — je dejal Peter in se prijel previdno za glavo. — Kdo neki je bil? Najbrž je pobegnil na drugi strani mimo koč ta čas, ko ste me »presenetila«. Škoda, a kaj hočem?

Tišina.

— No, — se je oglasilo deklet, — vse kaže, da ste najeli koč pred menoj. Oprostite, da sem vas nadlegovala. Zdaj pa grem.

— Kam pa pojedete?

— O, ne bojte se, da bi ne našla zavetišča.

— Ne, ne. Place aux dames, noblesse oblige, a toujours la politesse.

— Jaz se preselim.

— Nikakor ne. Kaj mislite, da bi vas mogla zapoditi iz koč na milost in nemilost krutemu svetu, posebno še, ko imate do koč večjo pravico kakor jaz?

— Že dobro, — je dejal Peter. — To lahko trenutek počaka. Ste lačni?

— Sem, — je priznalo deklet. — Od zajutrika še nisem jedla.

Ali ste že naročeni na ilustrirano tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“?

Kako ljudje umirajo

Mnogi samomorilci si izbere za odhod iz življenja zelo čudne načine

Kratko je življenje in če bi človek večkrat pomislil, da bo treba kmalu umreti, bi ne zamudil nobene prilike, da vzame od življenja vse, kar mu more nuditi. Seveda je pa na svetu mnogo ljudi, ki so prepričani, da življenje nima nobenega pomena in da sploh ni »vredno živeti«. Taki ljudje kaj radi sežejo po samomorilnem orodju. Pa tudi v prostovoljnem odhodu iz življenja vlada individualizem. Nekateri samomorilci si izbere zelo čuden način smrti. O navadnih samomorih čitamo dan za dnem. Eni se zastruže, drugi obesijo, tretji skočijo v vodo, četrti si prerežejo žile na rokah itd. To so običajni načini samomora, na katerih ni nič posebnega, če se ne ozremo v strašno tragedijo, ki se skriva skoro za vsako prostovoljno smrtjo.

Za samomor je določen pri nekaterih narodih poseben obred. Japon-skim plemičem nalaga stanovska čast v takih primerih harakiri, razparanje trebuha. Na zelo originalen način je napravil harakiri neki mandarin v Annamu, ki si je razparal trebuh z nohtom. Na izreden način se je hotela iznebiti življenja in s tem tudi gorja ljubezni mlada Poljakinja, ki je pogoltnila v samomorilnem namenu črepinje dveh skled, dva nožiča, štiri novčiče, 20 jeklenih igel, kosčke 6 cin-kastih žličk, sedem železnih vijakov, 101 vlasnico, več kamenčkov, 3 kosčke stekla in jagode celega rožnega venca. Seveda ni mogla vse te robe pojediti naenkrat, temveč v presledkih tako, da je pripravljala svojo prostovoljno smrt več mesecev. Celih pet mesecev se je sirota mučila, predno je umrla.

Najstrašnejši način samomora si izbere navadno blazneži. Sicer pa tudi pri normalnih ljudeh ne moremo trditi, da bi se odločili za samomor pri zdravi pameti. Telesno in duševno zdrav človek ne bo nikoli obupal nad življenjem. Verski fanatiki se odločijo kaj radi za križanje. Nedavno so imeli tak samomor na Angleškem, kjer se je neko deklet križalo. V neki nemški umobolnici so imeli moža, ki je hotel umreti na ta način, da je nehal dihati. Ves dan si je tiščal usta in nos z rokami. Ponoči med spanjem je pa zahtevala narava svoje in mož je začel zopet normalno dihati. Čez osem dni je imel nesrečen ves zabuhel obraz in po telesu so se mu pojavile rdeče lisice. Umreti se mu pa je ni posrečilo.

Primer, ki bi bil dokaj komičen, da ni bil konec tako tragičen, so imeli nedavno v Parizu. Eifflov stolp je splošno znano pribežališče samomorilcev. Neki samomorilni kandidat je splezal na železno konstrukcijo stolpa in kričal na mimoidoče, da hoče izvršiti samomor, da pa morajo prej po-

klatici njegovo ženo, da bo videla, kako skoči na cesto in obleži mrtev. Mož se je bil namreč z ženo sprl, ker mu ni dovolila, da bi šel igrati biljard. Zaman so ljudje prigovarjali čudaku, naj svojo namero opusti. Po ženo seveda ni hotel nihče iti. Mož je visel več ur med nebom in zemljo, končno je pa skočil doli in njegove ude so našli na prvi plošči Eifflova stolpa.

Z mrličem je spal

»Corriere Padovano« poroča: o pustolovščini, katero je doživel neki trgovec na potovanju po Italiji. Hotel je prenočiti v nekem južnoitalijanskem mestecu, kjer so imeli drugi dan sejem. V edinem hotelu odnosno krčmi pa niso imeli nobene proste sobe. Ker se pa trgovec na noben način ni dal odgnati, je krčmar priznal, da ima na razpolago še eno sobo, da pa ne ve, če bi bil gost z njo zadovoljen. Trgovec je bil močno utrujen in zato je z veseljem sprejel vest, da bo lahko prenočil. Takoj je legel k počitku in sladko zaspal. Ob 4 zjutraj so pa začeli razbijati po vratih. Ko je trgovec vprašal, kdo rogovioli tako zgodaj, se je začel močan glas: »Odpri hitro, skrajni čas je že! Grobarji so prišli.«

Razbijanje po vratih se je nadaljevalo tako, da je moral trgovec končno odpreti. Pred njim sta stala dva grobarja. Stopila sta k drugi postelji, ki je bila navidez postлана, po- tegnila sta z nje rjuho in presenečeni trgovce je zagledal krsto. Spoznal je, da je prenočeval pri mrliču. Grobarja sta prišla po krsto s truplom umrlega krčmarjevega sorodnika, da bi jo odnesla v kapelico, od koder se je vršil zjutraj pogreb.

Konec slavnega pustolovca

V neki berlinski bolnici je umrl te dni 73letni Armand Schwob, eden največjih mednarodnih pustolovcev. Rojen je bil v Baslu, študiral je gimnazijo v Nancy in premožni sorodniki so mu dali toliko denarja, da je lahko prišel v Moskvo, kjer je kmalu obogatel. Prišel je tudi na dvor zad-njega ruskega carja in posebno ple-salke dvornega baleta so ga imele zelo rade. Čez nekaj let je odpotoval v Pariz, kjer je ustanovil trgovino z zlatino. Kmalu je postal središče pa-riske družbe in nabavil si je 80 kras-nih konj, s katerimi se je udeleževal vseh dirk.

Mož pa ni imel nikjer obstan-ka. Preselil se je v Buenos Aires, kjer je krenil na pustolovski pot, ko je mo-

ral napovedati konkurz. Imel je nam-reč 15 milijonov frankov dolga. Nihče ni verjel, da ima opraviti s sleparjem in tako so kazensko postopanje proti njemu potlačili. Toda Schwob je pa-dal vedno globlje. Postal je lastnik igralnice, ustanovil je delniško družbo za eksploatacijo dozdvenih zlatih rud-nikov v Wallisu, potem je sleparil po Ameriki in bil obsojen na več let ječe, pa se mu je posrečilo pobegniti iz zlo-glasne kaznilnice Sing-Singa.

Leta 1917 se je pojavil zopet v Ev-ropi, postal je francoski vojaški doba-vitelj in vohun ter zaslužil več milijon-ov. Leta 1922 je moral pobegniti iz Francije, preskrbel si je potni list na tuje ime in v Nemčiji je zaslužil z veliko čekovno sleparijo 800.000 mark. Štiri leta ga je zasledovala policija in šele 1. 1926 ga je v Italiji aretirala. Nedavno so dobila berlinska sodišča novo ovadbo proti Schwobu, ki je za-sluzil s čekovno sleparijo zopet 60.000 mark. Iskali so ga zaman, končno so pa zvedeli, da je umrl v bolnici pod tujim imenom.

Umesten zakon

Znani so nekateri primeri, ko po-kopljejo človeka živega. Zdravniška veda pa trdi, da gre v vseh takih pri-merih za lahkomišelnost in malomar-nost ali pa za preveliko naglico pri uradnem ogledu trupla. Toda zdaj je nastopila cela skupina francoskih po-slancev z zahtevo, naj izda vlada za-kon, s katerim bi bilo splošno dolo-čeno, da morajo zdravniki strogo pre-gledati vsako truplo pred pogrebom. V Franciji imajo sicer staro naredbo iz l. 1866, ki govori o ogledu trupel, toda to po mnenju poslancev ne zado-stuje, ker niso izključeni primeri, da pokopljejo človeka živega. Izmed 37.000 francoskih občin se drži te na-redbe samo 14, med njimi tudi Pariz. Drugod pa ni obveznega ogleda trupel. V vseh drugih občinah je prepuščeno sorodnikom, ki lahko povabijo zdrav-nika, da pregleda truplo, ali pa tudi ne.

Poslanci, ki zahtevajo od vlade ta zakon, navajajo mnogo primerov, ko so pokopali navidezno mrtve. Tako se je n. pr. Prevost zdrnil na opera-cijski mizi, slavnja igralka Rachel je pokazala znake življenja tik pred po-grebom, maršala Ormana so med umi-kom Francozov iz Rusije v zadnjem trnutku rešili, da ga niso živega pokopali, kardinal Donat je bil že v krsti in se je med prenevanjem pogrebnih pesmi zdrnil. To je le nekaj prime-rov, ki pa dovolj jasno govore, da bi bil zakon o obveznem zdravniškem ogledu trupel zelo umesten.

Naročajte

„Našo dobo“

SAMO SE DANES OB 4, 7¼ IN 9¼ zvečer:

Vesela komedija zabave in smeha

Ura slabosti

(DVOJNA POROKA)

V glavnih vlogah govore in pojo Lu-cie Englisch, Huszar Puffy ter Paul Morgan in Szöke Szakaly, znana iz nepozabnega filma »Dvoje src v ¼ taktu«. — Godba: Hans May.

Poleg tega: N. Kuznecova in N. Ni-kolin pojeta popularno rusko balado »Črne oči«.

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 1. ure.

»ELITNI KINO MATICA«

Telefon 2124

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakoh. Za odgovor znakoh! — Na vprašanja brez znakoh ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Gostilna TOMŠIČ, Sv. Jakoba trg, točji portugalko. Stajerskim vinom znižana cena. 1459

Gospodinjio boljše osebo, uporabno za vsa hišna dela, išče odličnejši samec — drž. upokoje-nec s hišo v južnem Primor-ju. Prednost ima poštena in resna Slovenka z dežele, vdova, stara 30—35 let, skromna, zdrava, neomade-ževane preteklosti in prijetne zunanjosti. Ponudbe s foto-grafijo na naslov: S. Djura-sković, vila Heiter, Dobrna.

UCENCA ali UCENKO iz boljše kmetijske hiše, pošte-nega, pridnega in zgovornega, dobrega računarja sprejme Er-nest Kos, trgovina mešanega blaga, Podsreda. 2450

Razglas Posestvo v prav lepi legi, pol ure od farne cerkve, kjer se lahko redi 4 glave živine, arondirano, z vinogradi, kjer se prideluje 40 hl vina, 3 sad-nimi vrtni in premičninami, prodam za 95.000 Din. Po-jasnila daje g. Novšak, go-stilna v Skočjanu pri Mokro-nogu. 2457

Deske

III a za obijanje, kratke za mizarje, oblane za pode — prodaja po zelo nizki ceni »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 46. Telefon 2820 in 25—95. 71/T

UCENCA za kleparsko obrt sprejme tvr-d-ka Goršič, kleparski mojster, Resljeva cesta 20 - Slomškova ulica. 2452

Železnato vino lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepiča oslabele, malo-krvne, odrasle in otroke. 58-T

Makulturni papir

Prodaja uprava Slovenskega Naroda,

Dalmatinski mošt, beži in črni. — Danes sveže morske ribe priporoča: Go-stilna pri ROŽI, Židovska ul.

MODROCE la afrik močno blago Din 240.—, spodnje modroce, mreže, posteljne odeje najcenejše kupite pri RUDOLF SEVER Marilijn trg 2 Zahtevajte vzorce! 29/T

Za stavbe vsakovrsten suh tesan in za-gan les, ladijska tla ceno od-daja Fran Sustar, Dolenjska cesta, telefon 2424. 60/T

Dijakom ob začetku šolskega leta v vednost!

Vsak dijak, ki kupi v

knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica 54

Čim večji je kupni znesek večja je izbira.

vsaj za Din 100.— si lahko izbere lepo leposlošno knjižo.

Izrabite to priliko in kupite šolske knjiže v zgoraj imenovani knjigarni!